Nr 77.

Ankom till Riksdagens kansli den 4 april 1911 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande till landtbruksakademien af visst område å kungl. Djurgården.

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 3 nästlidne mars aflåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 115, har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att ett å en i statsrådsprotokollet omförmäld, af distriktslandtmätaren Konrad Jansson upprättad karta med bokstäfverna A, B och D betecknadt område å kungl. Djurgården må afgiftsfritt och i öfrigt på de villkor Kungl. Maj:t bestämmer till landtbruksakademien upplåtas med nyttjanderätt tills vidare, intill dess Kungl. Maj:t med Riksdagens samtycke förordnar om områdets användande för annat ändamål, med skyldighet för akademien att, så länge hon innehar området samt verksamheten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet upprätthålles med statsmedel, för denna verksamhets bedrifvande kostnadsfritt upplåta de delar af området, som nu disponeras af anstalten, jämte därå befintliga, akademien tillhöriga och för ändamålet erforderliga byggnader.

Departementschefen har till berörda statsrådsprotokoll i detta ärende anfört följande:

»Då landtbruksakademien genom nådigt beslut den 28 december 1811 upprättades, fick den sig förelagdt, bland annat, att genom anställande af försök och undersökningar »stadga erfarenheten, lätta utöfningen och afhjälpa hindren i alla delar af landthushållningen».

För att sätta akademien i tillfälle att förverkliga denna sin uppgift uppläts åt densamma genom nådig skrifvelse den 14 juli 1814 såsom experimentalfält den å norra delen af Djurgården belägna, till Djurgården hörande lägenheten Skeppsbroäng, sedermera benämnd Experimentalfältet, med tillhörande skog. För det sålunda upplåtna området, som omfattade tillsammans 239 tunnland 20 kappland eller omkring 120 hektar, skulle enligt nådig resolution den 23 maj 1862 erläggas en årlig afgift till djurgårdskassan af 2,160 lispund hö, som dock enligt vissa bestämda grunder kunde förvandlas i spannmål och betalas i penningar efter tioårigt medelmarkegångspris. Den sålunda bestämda afgiften har under de sista åren uppgått till omkring 900 kronor om året.

Vid de efter upplåtelsen inträffade tronskiften har upplåtelsen blifvit ånyo stadfästad, senast genom nådig stadfästelseresolution den 24 mars 1879, hvarvid bibehållits den för upplåtelsen gällande bestämmelsen om erläggande af årlig afgäld.

Sedan genom Konung Oscar II:s frånfälle berörda upplåtelse upphört att vara gällande, har Eders Maj:t i nådigt beslut den 6 februari 1908 medgifvit, att nuvarande besittningshafvare af områden å Djurgården skulle på samma villkor, som dittills varit gällande, få innehafva sina lägenheter till den 1 april 1909. Detta nådiga beslut har sedermera i fråga om landtbruksakademiens experimentalfält utsträckts att gälla till den 1 april 1911.

Emellertid hade landtbruksakademien redan den 18 maj 1908 till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet aflåtit en skrifvelse, däri akademien framställde vissa önskemål beträffande experimentalfältet och akademiens framtida disposition af detsamma.

Under erinran, att den från och med år 1907 inrättade centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet fått sin verksamhet förlagd till experimentalfältet, framhöll akademien sålunda bland annat, att akademien redan under gångna tider nedlagt betydliga kostnader å den upplåtna jorden och å de på densamma uppförda byggnader och att under senaste tid af statsmedel uppförts ett antal byggnader för centralanstalten. Under sådana förhållanden vore det uppenbarligen af stor vikt, att åtgärder vidtoges för vinnande af trygghet för fortfarande dispositionsrätt af den mark, som för försöksverksamhetens fortsatta bedrifvande och utveckling vore behöflig.

Den till experimentalfältet hörande öppna jorden vore visserligen för närvarande någorlunda tillräcklig för försöksverksamheten, men då denna borde vidare utvecklas, bjöde en nödig omtanke om såväl akade-

miens som centralanstaltens framtid att tillse, att ej utrymme för dessa institutioners naturliga utveckling komme att saknas, och omsorgen om att bereda ökad areal af öppen jord för akademiens och centralanstaltens behof syntes så mycket mer befogad, som fråga framkommit om försäljning eller disposition på annat sätt af intill experimentalfältet belägna marker samt till och med af vissa delar utaf det till detsamma nu hörande området. Af sådan anledning hade det synts akademien önskvärdt att två närmare angifna, å en skrifvelsen bifogad karta med litt. A och B betecknade, intill experimentalfältet gränsande områden skulle kunna i tid åt akademien förvärfvas.

Vidare synes det önskvärdt, att besittningsrätten till såväl det område, hvilket akademien redan nu innehade, som till den mark, hvilken efter hvad ofvan framhållits syntes böra bevaras för akademiens och centralanstaltens behof, blefve mer tryggad än den hittills varit, hvilket bäst skulle ernås, om akademien erhölle besittningsrätt till de upplåtna områdena för alltid i stället för som hittills endast för den regerande konungens lifstid.

Slutligen ville akademien framhålla, att det med fog kunde anses oegentligt, att en statsinstitution såsom landtbruksakademien skulle af sina till väsentlig del af statsmedel härrörande inkomster betala afgäld för disposition af statens jord.

Med stöd af det sålunda anförda hemställde akademien om departementschefens medverkan till uppnående af berörda önskemål.

På grundval af den skrifvelse, för hvars innehåll jag nu redogjort, inleddes sedermera underhandlingar mellan riksmarskalksämbetet och landtbruksakademien, hvilka underhandlingar resulterat i en i juni 1910 dagtecknad preliminär öfverenskommelse, som till mig öfverlämnats af landtbruksakademiens förvaltningskommitté med anhållan, att jag måtte vidtaga de åtgärder, som erfordrades för att den i öfverenskommelsen omförmälda upplåtelsen till akademien måtte vinna slutlig fastställelse.

Den preliminära öfverenskommelsen är af följande lydelse

Preliminär öfverenskommelse

mellan riksmarskalksämbetet och landtbruksakademien angående upplåtelse till akademien af visst område å kungl. Djurgården.

1:o) Till landtbruksakademien upplåtes här nedan angifna område att af akademien disponeras med nyttjanderätt tills vidare, intill

dess Kungl. Maj:t med Riksdagens samtycke förordnar om områdets användande för annat ändamål.

2:o) Upplåtelsen sker under villkor:

a) att akademien för området erlägger en arrendesumma af 10 kronor för år; samt

b) att akademien förbinder sig medgifva sådana mindre regleringar af gränserna för dess område, hvilka kunna föranledas af det ordnande af vägarna och trafiklederna i dess närhet, hvartill andra i omgifningen medgifna eller ifrågasatta upplåtelser kunna gifva anledning, dock med rätt för akademien att erhålla full ersättning för den mistning af jordområde och för den kostnad, som till följd af dylik reglering kan orsakas akademien.

3:o) Upplåtelsen omfattar:

a) det för närvarande af akademien disponerade området med undantag af den intill Värtan gränsande skogsmarken med täppan vid Sjöstugan. Det sålunda åt akademien upplåtna området är å bilagda karta betecknadt med grön kantfärg;

b) den jord, som lämnas i vederlag för det afträdda skogsområdet. Denna jord utgöres af de områden, som i akademiens skrifvelse den 18 maj 1908 till statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet betecknats med A och B, och hvilka å bilagda karta utmärkts med röd kantfärg. I detta vederlag (A och B) innefattas äfven ersättning för den mark å akademiens område, som kan komma att behöfvas för möjligen erforderlig utvidgning eller omläggning af nedan under mom. 6:o) omnämnda väg från Sjöstugan öfver Fårhagen. De här ifrågavarande områdena öfverlämnas till akademien, då de blifva för kungl. Djurgården disponibla, eller den 1 april 1912, under förutsättning likväl beträffande området B, att Nobelinstitutets framställning till Kungl. Maj:t om inköp däraf icke vinner nådigt afseende.

4:o) För den invid Värtan belägna Sjöstugan erhåller akademien ersättning genom lösen enligt värdering genom af parterna utsedda värderingsmän. Akademien får ock rätt att hafva badhus och båtbrygga å den plats, där dessa nu finnas uppförda, samt å ett bestämdt område intill bryggan hafva tillräckligt upplag af sjövägen ankommet grus m. m.

5:o) För sin trädgårdsafdelnings behof får akademien rätt att å den skogsmark, som enligt 3:o) a) frånskiljes det åt akademien upplåtna området, kostnadsfritt afhämta allt granris, som uppstår vid afverkningar och gallringar å denna skogsmark, under villkor att

granriset omedelbart efter afverkningen genom akademiens försorg upplägges i högar och snarast möjligt afhämtas.

6:o) Akademien medgifver, att nuvarande vägen från Sjöstugan öfver Fårhagen och akademiens söder därom belägna ägor hålles öppen för allmänheten. Utredning och förslag rörande bredd och sträckning af ifrågavarande väg bör uppgöras och pröfvas, innan kontrakt uppgöres. Akademien har ej skyldighet att deltaga i denna vägs anläggning och underhåll till den del, som ligger utom akademiens tomtområde. Däremot verkställer akademien vinterväghållningen å denna väg, så långt den ligger inom akademiens gränser. Öfriga inom det åt akademien upplåtna området förefintliga vägar må hållas stängda för allmänheten. Likaledes äger akademien genom hägnad afstänga den nordväst om ifrågavarande väg liggande delen af Fårhagen. Den å andra sidan samma väg liggande delen må däremot ej afstängas.

7:o) Karta öfver det nyupplåtna området bör uppgöras och gränsen för området A bör å marken utstakas, så att den går bakom 600 meters skyttebanan.

8:o) Rätt att nedlägga vatten-, gas- och andra ledningar i vägarna förbehålles.

9:o) Skogsområdet med täppan vid Sjöstugan afstås omedelbart till kungl. Djurgården; själfva Sjöstugan må däremot tillsvidare af akademien disponeras. Stockholm i juni 1910.

(Underskrifter.)

Med skrifvelse den 18 februari 1911 har landtbruksakademien sedermera till mig öfverlämnat *dels* en på grund af punkten 7:o) i den preliminära öfverenskommelsen af distriktslandtmätaren Konrad Jansson år 1911 upprättad karta öfver det nu ifrågasatta ägoutbytet emellan experimentalfältet och Djurgården, *dels ock* bestyrkt afskrift af skrifvelse den 17 februari 1911 från riksmarskalksämbetet till landtbruksakademien, i hvilken skrifvelse riksmarskalksämbetet förklarat sig för sin del godkänna den sålunda upprättade kartan.

Å berörda karta är det skogsområde, som från experimentalfältet skulle återställas till djurgårdsförvaltningen betecknadt med bokstafven C omfattande 54 hektar 16 ar. Däremot skulle till experimentalfältet från Djurgården öfverlämnas de å kartan med bokstäfverna A och B utmärkta områdena, innehållande tillhopa 6 hektar 34 ar. Det område, som för framtiden skulle komma att disponeras för experimentalfältet och som omfattar de med bokstäfverna A, B och D å kartan upptagna figurer, innehåller en sammanlagd areal af omkring 72 hektar 18 ar.

Beträffande särskildt området litt. B ber jag få erinra därom, att Eders Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 25 november 1910 afslagit en af styrelsen för Nobelstiftelsen gjord ansökning om att få med äganderätt förvärfva berörda område. Den i ofvannämnda preliminära öfverenskommelse under punkten 3:o) b) omförmälda förutsättning för områdets öfverlämnande till landtbruksakademien är således uppfylld.

Den öfverenskommelse, som träffats mellan riksmarskalksämbetet och landtbruksakademien och för hvars innehåll jag nu redogjort, har, på sätt ofvan antydts, till ändamål icke allenast att bereda akademien besittningsrätt för framtiden till de för verksamheten vid dess experimentalfält erforderliga områden utan jämväl att på ett betryggande sätt ordna dispositionsrätten till den mark, som inom experimentalfältet upplåtits åt centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Förhållandet är följande.

Vid landtbruksakademiens experimentalfält hade under årens lopp upprättats särskilda afdelningar för bedrifvande af olika slag af försöksverksamhet, hvilka i början af 1900-talet utgjordes af en landtbruksafdelning, en agrikulturkemisk afdelning, en växtfysiologisk afdelning och en trädgårdsafdelning.

Då vid nämnda tidpunkt fråga uppstod om upprättande af en centralanstalt för försöksväsendet på jordbruksområdet och förslag härom med biträde af särskildt tillkallade sakkunniga uppgjordes i jordbruksdepartementet, ingick i detta förslag, att den ifrågasatta centralanstalten skulle förläggas till experimentalfältet och i sig innefatta, bland annat, akademiens ofvannämnda försöksafdelningar med undantag af trädgårdsafdelningen.

Öfver det sålunda uppgjorda förslaget infordrade Kungl. Maj:t utlåtande från landtbruksakademien, som i underdånig skrifvelse den 18 maj 1903 bland annat framhöll lämpligheten af att, på sätt föreslaget blifvit, förlägga centralpunkten för den ifrågavarande försöksverksamheten till akademiens experimentalfält, där redan åtskilliga af de institutioner, som skulle komma att ingå i den uppgjorda planen, funnes organiserade. Beträffande beräkningen öfver de kostnader, som anstaltens upprättande och årliga underhåll komme att kräfva, hade akademien intet att anmärka. Akademien ville dock framhålla, att, i och med det att en del af experimentalfältet komme att upplåtas till försöksanstalten, den för denna egendom utgående afgälden syntes böra till större eller mindre del utgå af anstaltens medel.

Äfven riksmarskalksämbetet afgaf i ämnet infordradt underdånigt

utlåtande den 31 december 1904, därvid ämbetet hemställde, att såsom villkor för medgifvande af den ifrågasatta anläggningen å experimentalfältet måtte bestämmas, att landtbruksakademien skulle till riksmarskalksämbetet för pröfning ingifva karta i tre exemplar med beskrifning, å hvilken karta särskildt skulle angifvas det markområde, som vore afsedt att öfverlåtas till centralanstalten, och borde därvid företes en öfverenskommelse om de grunder, enligt hvilka den nu till djurgårdskassan utgående arrendeafgiften skulle under löpande besittningstid fördelas mellan akademien och centralanstalten, för hvilken senare ifråga om Djurgårdsmarkens begagnande de för akademiens nyttjanderätt nu gällande eller framdeles i vederbörlig ordning utfärdade bestämmelser borde äga tillämpning.

Vid underdånig föredragning den 14 januari 1905 af detta ärende anförde dåvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet bland annat, att då centralanstaltens upprättande och ordnandet af dess verksamhet på föreslaget sätt vore att betrakta endast såsom en ytterligare utvidgning af den hittills under landtbruksakademiens inseende bedrifna, till väsentlig del med statsmedel bekostade försöksverksamheten å experimentalfältet, kunde departementschefen icke finna, att ofvannämnda upplåtelse till centralanstalten af en del utaf nämnda lägenhets jord behöfde på annat sätt inskränka akademiens dispositionsrätt öfver experimentalfältet, än att akademien utfäste sig att, så länge akademien innehade experimentalfältet och försöksverksamheten vid ifrågavarande centralanstalt upprätthölles med statsmedel, för verksamhetens bedrifvande upplåta den del af experimentalfältet med därå redan uppförda och nu föreslagna byggnader, som för närvarande disponerades af landtbruksakademiens kemiska och växtfysiologiska anstalter samt landtbruksafdelning; och syntes det departementschefen, att såsom ett af villkoren för centralanstaltens upprättande borde uppställas, att dylik utfästelse af akademien lämnades. I den omständigheten, att statsmakterna för beviljandet af jämförelsevis betydliga belopp till utvidgning af den hittills bedrifna försöksverksamheten uppställde vissa villkor i afsikt att betrygga verksamhetens bedrifvande i önskvärd riktning, funnes, enligt departementschefens mening, ingen anledning att fråntaga akademien någon del af experimentalfältet, utan borde detta på samma sätt som hittills vara upplåtet åt akademien. På grund häraf ansåge sig departementschefen icke kunna tillstyrka, att såsom villkor för den ifrågasatta anläggningen uppställdes, hvad riksmarskalksämbetet föreslagit angående öfverlåtelse af visst markområde till central-

anstalten och öfverenskommelses träffande om nu utgående arrendeafgifts fördelning.

I anslutning till hvad föredragande departementschefen sålunda anfört, föreslog Kungl. Maj:t 1905 års Riksdag att, bland annat, medgifva, att med ingången af år 1907 finge å landtbruksakademiens experimentalfält i hufvudsaklig öfverensstämmelse med angifven organisationsplan upprättas en centralanstalt för försöksväsendet på jordbruksområdet under villkor, bland annat, att landtbruksakademien utfäste sig att, så länge akademien innehade experimentalfältet och försöksverksamheten vid ifrågavarande centralanstalt upprätthölles med statsmedel, för verksamhetens bedrifvande upplåta den del af experimentalfältet med därå befintliga byggnader, hvilken då disponerades af landtbruksakademiens kemiska och växtfysiologiska anstalter samt landtbruksafdelningen.

I skrifvelse den 4 april 1905 anmälde Riksdagen, att Riksdagen medgifvit, hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, i sammanhang hvarmed Riksdagen förklarade sig vilja framhålla vikten af att dispositionsrätten till ifrågavarande mark måtte på ett för anstalten betryggande sätt ordnas.

Sedan därefter 1906 års Riksdag på framställning af Kungl. Maj:t beviljat de för anstaltens upprättande och verksamhet nödiga anslag samt landtbruksakademien genom nådigt bref den 23 mars 1906 blifvit anbefalld att inkomma med, bland annat, underdånigt yttrande, huruvida akademien ville underkasta sig förenämnda af Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutade villkor för centralanstaltens upprättande, förklarade sig akademien i underdånig skrifvelse den 23 april 1906 icke hafva något att häremot erinra, i följd hvaraf akademien utfäste sig att, så länge hon innehade experimentalfältet och verksamheten vid centralanstalten upprätthölles med statsmedel, för denna verksamhets bedrifvande upplåta de delar af experimentalfältet med därå befintliga, för ändamålet erforderliga byggnader, hvilka å en skrifvelsen bifogad karta vore angifna såsom disponerade af akademiens agrikulturkemiska och växtfysiologiska anstalter och landtbruksafdelning. I sin nyssnämnda skrifvelse framhöll akademien vidare, dels att bestämmandet af, i hvilken mån centralanstalten skulle deltaga i bestridandet af den afgäld, som akademien hade att för experimentalfältet erlägga till djurgårdskassan, skulle kunna anstå, till dess styrelse för centralanstalten trädt i verksamhet, dels ock att, då inventarierna vid de afdelningar vid experimentalfältet, som komme att uppgå i centralanstalten, skulle till anstaltens förfogande utan ersättning öfverlämnas, men inventarierna,

därest centralanstalten framdeles komme att förflyttas från experimentalfältet, torde böra återfalla till akademien, syntes det vara i sin ordning, att öfverlämnandet af inventarierna föreginges af inventering och värdering af desamma.

Genom nådigt bref den 14 maj 1906 förordnade Kungl. Maj:t, bland annat, att med ingången af år 1907 skulle å landtbruksakademiens experimentalfält i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den i statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 14 januari 1905 angifna organisationsplan upprättas en centralanstalt för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Sedan därefter centralanstaltens styrelse och akademiens förvaltningskommitté hvardera utsett två värderingsmän, som skulle besiktiga och värdera de byggnader och inventarier, hvilka skulle af akademien öfverlåtas till centralanstalten, hemställde värderingsmännen, att ofvannämnda byggnader och inventarier måtte upptagas till ett värde af 201,033 kronor 96 öre, hvarefter akademien den 15 april 1907 godkände såväl denna värdering som värderingsmännens förslag, att den för experimentalfältet utgående afgälden skulle lika fördelas mellan akademien och centralanstalten. I särskild skrifvelse den 17 december 1907 till chefen för jordbruksdepartementet meddelade styrelsen för centralanstalten, att öfverenskommelse om afgäldens fördelning sålunda träffats, men framhöll styrelsen därvid tillika, att det kunde ifrågasättas, huruvida icke en statsinstitution sådan som centralanstalten borde fritagas från skyldigheten att erlägga afgäld för den kronan tillhöriga mark, dit anstalten blifvit förlagd. På grund häraf syntes medgifvande böra utverkas, att den på anstalten belöpande andel i afgälden måtte upphöra att utgå.

På förekommen anledning har styrelsen för centralanstalten sedermera afgifvit yttrande beträffande vissa i samband med den ifrågasatta upplåtelsen till akademien stående frågor, därvid styrelsen bland annat framhöll, att upplåtelsen af den mark, dit centralanstaltens verksamhet vore förlagd, lämpligast borde allt fortfarande göras till landtbruksakademien. En upplåtelse af området allenast på viss tid skulle emellertid ingalunda motsvara det af 1905 års Riksdag gjorda uttalandet, att vikt låge vid att dispositionsrätten till ifrågavarande mark måtte på ett för centralanstalten betryggande sätt ordnas. En önskvärd lösning af denna fråga skulle däremot ernås, om landtbruksakademien erhölle tryggad besittningsrätt till det område, som akademien i sin ordning öfverlåtit till centralanstalten för den tid, under hvilken anstaltens verksamhet komme att fortgå å experimentalfältet.

Vidare har, sedan riksmarskalksämbetet och landtbruksakademien träffat förut omtalade preliminära öfverenskommelse, styrelsen för centralanstalten vid sammanträde den 11 juli 1910 till protokollet uttalat den uppfattning, att genom nämnda öfverenskommelse den fortsatta dispositionsrätten till den åt centralanstalten upplåtna marken med därå befintliga byggnader skulle blifva väl tryggad och anstaltens intressen i öfrigt väl tillvaratagna.

Jag anser mig slutligen böra framhålla, att det område, som för närvarande disponeras af centralanstalten allenast till en helt obetydlig och för centralanstaltens verksamhet icke erforderlig del är beläget å den mark, som nu är afsedd att från experimentalfältet återlämnas till Djurgården.

Departementschefen.

Landtbruksakademiens verksamhet har varit och är fortfarande af den betydelse för landets jordbruk, att åtgärder synas mig från statsmakternas sida böra vidtagas för att trygga akademien vid besittningen af till akademien å kungl. Djurgården upplåtet område med i hufvudsak samma begränsning som det, hvilket akademien nu under i det närmaste ett helt sekel innehaft. Sedan den försöksverksamhet på jordbruksområdet, som under akademiens ledning så småningom där skapats, med akademiens medgifvande öfvergått i en för jordbrukets hela försöksväsen gemensam centralinstitution, som genom Kungl. Maj:ts och Riksdagens beslut blifvit förlagd till akademiens experimentalfält, har visserligen akademiens verksamhet därstädes fått en mindre omfattning än dittills. Å akademiens trädgårdsafdelning utföres emellertid ett arbete för främjandet af landets trädgårdsskötsel, hvilket med hvarje år vuxit såväl i omfattning som betydelse och hvars gagnande verkningar med hänsyn både till trädgårdsskötselns rationella bedrifvande och tillgodogörandet af dess produkter tydligt kunna skönjas. På ett förtjänstfullt sätt bedrifves undervisningen vid den å experimentalfältet förlagda, uteslutande med akademiens egna medel uppehållna trädgårdsskolan, hvilken akademien, under förutsättning af att en mera tryggad besittningsrätt till det disponerade området kan utverkas, har för afsikt att ytterligare utvidga. Redan nu har akademien i förlitande på, att en sådan besittningsrätt skulle kunna erhållas, nedlagt afsevärda kostnader på trädgårdsskolans utrustande med tidsenliga byggnader för att ytterligare kunna utvidga den vid skolan lämnade undervisningen. Specialkurser i trädgårdsprodukternas konservering hafva under de sista åren därstädes hållits, hvilka kurser i mycket hög grad tillvunnit sig allmänhetens intresse och förtroende. Och med bidrag af

statsmedel har å experimentalfältet uppförts akademiens med årligt statsbidrag underhållna landtbruks- och fiskerimuseum, hvars lärorika samlingar utgöra ett värdefullt och beaktansvärdt undervisningsmateriell, af hvilket talrika besökande landtmän i flera afseenden hafva nytta och gagn.

Redan i dessa omständigheter synes mig ligga tillräcklig anledning att söka bereda akademien den tryggare besittningsrätt till det åt akademien upplåtna området, som utgör ett oeftergifligt villkor för att akademien skall våga göra ytterligare uppoffringar i syfte att än vidare befordra utvecklingen af sin därstädes bedrifna verksamhet.

Genom förläggandet till experimentalfältet af centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet har emellertid den å experimentalfältet bedrifna verksamheten fått en väsentligt mycket större omfattning och betydelse. För denna verksamhets ostörda bedrifvande och ytterligare utveckling kräfves, såsom ock 1905 års Riksdag ansåg sig särskildt böra framhålla, att åtgärder vidtagas för att på ett för anstalten betryggande sätt ordna dispositionsrätten till området i fråga. Vikten häraf synes mig vara så mycket större, som statsmedel till betydligt belopp anvisats till uppförande af de byggnader, som erfordrats för centralanstalten utöfver de byggnader, som af akademien för ändamålet upplåtits.

Den mellan riksmarskalksämbetet och landtbruksakademien preliminärt träffade öfverenskommelsen innebär nu, att till akademien skulle med nyttjanderätt tills vidare, intill dess Kungl. Maj:t med Riksdagens samtycke annorlunda förordnade, upplåtas till experimentalfält ett område af kungl. Djurgården i hufvudsak motsvarande det nuvarande experimentalfältet. Därest fastställelse å berörda öfverenskommelse utverkades, blefve — synes det mig — akademiens besittningsrätt till området på betryggande sätt ordnadt. Därtill kommer, att genom den sålunda föreslagna upplåtelsen till akademien jämväl centralanstaltens dispositionsrätt till den mark, dit anstaltens verksamhet nu är förlagd, skulle för framtiden säkerställas. I den med akademien träffade öfverenskommelsen om upplåtande till centralanstalten af viss för dess försöksverksamhet erforderlig jordareal med därå uppförda, akademien tillhöriga byggnader, hvilken öfverenskommelse väsentligt underlättat centralanstaltens upprättande och afsevärdt minskat statens kostnader för densamma, har nämligen akademien, på sätt i det föregående omtalats, utfäst sig, att, så länge akademien innehade experimentalfältet samt verksamheten vid centralanstalten upprätthölls med statsmedel, för anstaltens verksamhet upplåta vissa delar af experimentalfältet. Under de af mig sålunda angifna förhållanden synes mig tvekan icke

kunna råda om önskvärdheten af en fastställelse i hufvudsak af ofvannämnda preliminära öfverenskommelse. Då emellertid denna öfverenskommelse afser ett upplåtande af berörda område tills vidare, torde Riksdagens samtycke böra inhämtas.

Såsom villkor för akademiens sålunda utsträckta nyttjanderätt till ifrågavarande område synes mig först och främst böra upptagas, att akademien skall vara skyldig, att så länge hon innehar berörda område samt verksamheten vid centralanstalten upprätthålles med statsmedel, för denna verksamhets bedrifvande kostnadsfritt upplåta de delar af området, som nu disponeras af anstalten, med därå befintliga, akademien tillhöriga byggnader. Bland villkor i öfrigt, som skulle fästas vid upplåtelsen har i den preliminära öfverenskommelsen upptagits skyldighet för akademien att till djurgårdskassan erlägga afgäld med 10 kronor årligen. Den egentliga afsikten med denna bestämmelse är, att därigenom skulle för framtiden utmärkas, det ett nyttjanderättsaftal vore gällande. Då faran för, att kronans äganderätt till marken eljest så småningom skulle kunna afglömmas, förefaller mig synnerligen ringa, och då en så obetydlig summa som den föreslagna icke uppväger besväret med dess utbetalande och redovisande, synes mig det lämpligaste vara, att upplåtelsen — på sätt jämväl ägt rum t. ex. vid upplåtelse år 1909 af ett tomtområde till allmänna barnbördshuset i Stockholm — sker helt och hållet afgiftsfritt. Öfriga i den preliminära öfverenskommelsen upptagna bestämmelser synas mig i hufvudsak böra komma i tillämpning vid upplåtelsen, och lärer Eders Kungl. Maj:t framdeles, därest markupplåtelsen af Riksdagen medgifves, vid fattande af beslut i ärendet komma att meddela härutinnan erforderliga föreskrifter.»

Utskottet.

Enligt hvad som framgår af den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen har det område å kungl. Djurgården, som för närvarande innehafves af landtbruksakademien, det s. k. experimentalfältet, af akademien disponerats ett hundratal år. Till grund för akademiens innehaf af området har legat en rad af kungl. upplåtelser, hvardera — med undantag af de senaste, hvilka emellertid äro att betrakta såsom provisoriska och omfattat en viss kortare tid — afseende endast den upplåtande konungens regeringstid. Enligt gällande bestämmelser för Djurgårdens förvaltning, skulle, därest ej annorlunda bestämdes af statsmakterna, landtbruksakademien ej heller för framtiden kunna beredas vidsträcktare rätt till området i fråga. Med hänsyn till den omfattande och för jordbruksnäringen synnerligen betydelsefulla verksamhet, som genom akademien utöfvas å experimentalfältet samt de

dyrbara byggnader och öfriga anstalter, som för nämnda verksamhet uppförts och vidtagits, måste dock akademiens uttryckta önskan att erhålla en mera betryggande dispositionsrätt till marken anses synnerligen väl befogad.

Å ifrågavarande område är jämlikt Riksdagens år 1905 lämnade medgifvande centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet upprättad. Såsom villkor för medgifvandet stadgades, bland annat, att landtbruksakademien utfäste sig att, så länge akademien innehade experimentalfältet och försöksverksamheten vid ifrågavarande centralanstalt upprätthölles med statsmedel, för verksamhetens bedrifvande upplåta den del af experimentalfältet med därå befintliga byggnader, hvilken då disponerades af landtbruksakademiens kemiska och växtfysiologiska anstalter samt landtbruksafdelningen. Jämte anmälan om sitt berörda beslut förklarade sig Riksdagen i skrifvelse den 4 april 1905 vilja framhålla vikten af att dispositionsrätten till den åt anstalten sålunda upplåtna marken måtte på ett för anstalten betryggande sätt ordnas.

Genom antagande af Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle enligt utskottets mening båda omförmälda önskemål — beredande af fullt betryggad besittningsrätt å ena sidan för landtbruksakademien af dess af gammalt innehafda område och å andra sidan för centralanstalten för jordbruksförsök gent emot akademien af den åt anstalten upplåtna delen af samma område — blifva på ett i allo tillfredsställande sätt uppfyllda.

På grund häraf och då utskottet icke har något att erinra emot omfattningen af den ifrågasatta markupplåtelsen, hvilken visserligen ej helt och hållet men dock till hufvudsaklig del sammanfaller med det af landtbruksakademien hittills innehafda området, eller mot propositionen i öfrigt, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 april 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1911.